

03. FEBRUAR 2015.

BR. 380

BILTEN

NEDELJA U SVETU ENERGETIKE

ENERGETSKA ZAJEDNICA:

NEZAVISNOST

ENERGETSKIH REGULATORA - OBAVEZA I PREDUSLOV

REGULATIVA - POLITIKA

Sekretarijat EnZ objavio smernice o uspostavljanju nezavisnosti nacionalnih energetskih regulatora

BEČ - Sekretarijat Energetske zajednice objavio je u sredu [smernice](#) za uspostavljanje funkcionalne, političke i finansijske nezavisnosti nacionalnih regulatornih tela (NRA - National Regulatory Authority), jedne od ključnih premisa iz Trećeg energetskog paketa EU, koju su zemlje potpisnice Ugovora o EnZ dužne da sprovedu. NRA moraju da sprovode svoja ovlašćenja nepristrasno, transparentno i da se jasno klone političkog uticaja, navodi ovim povodom Sekretarijat. Cilj smernica je da informišu vlade, zakonodavnu vlast i sve druge relevantne učesnike Energetske zajednice na koji način odredbe Trećeg paketa vezane za NRA treba da se sprovedu u praksi. Smernice pojašnjavaju pravila obezbeđenja funkcionalne i političke nezavisnosti nacionalnih regulatora, „...koji u radu ne sme da bude podređen bilo kojoj javnoj instituciji, od šefa države na dole ... izuzev mogućnosti da Parlament u izuzetnom slučajevima nadgleda njegove odluke ...“. „NRA moraju da imaju odvojeni godišnji budžet sa autonomijom u njegovom sprovođenju“, navodi se u smernicama vezanim za finansijsku nezavisnost nacionalnog energetskog regulatora. Kako u smernicama ukazuje Sekretarijat EnZ, finansijska nezavisnost je preduslov za obezbeđenje potrebnog stručnog kadra neophodnog u realizaciji poslova regulatora. U smernicama se navodi i da sve odluke NRA moraju da budu transparentne i dostupne javnosti na uvid. Na osnovu načina na koji članice budu primenjivale ove smernice, Sekretarijat će donositi i ocene o njihovom pridržavanju odredbi Ugovora o Energetskoj zajednici, stoji u **saopštenju** Sekretarijata.

POLICY GUIDELINES
by the Energy Community Secretariat
on the Independence of National Regulatory Authorities
PG 02/2015 / 28 Jan 2015

Šefčović: Finalni predlog EU energetske unije biće objavljen krajem februara

BRISSEL - Potpredsednik Evropske komisije zadužen za energetsku uniju, Maroš Šefčović najavio je prošle nedelje objavljivanje konačnog predloga za evropsku energetsku uniju pre kraja (najverovatnije 25.) februara. Obraćajući se komitetima Evropskog parlamenta za energiju i za prirodnu sredinu, Šefčović je rekao da će u sklopu ovog dokumenta biti i pregovaračka pozicija Evropske unije vezana za globalni dogovor o klimi, predviđen da bude realizovan na Pariskom samitu. Pozicija Evropske komisije o izgledu buduće energetske unije uvažiće i predloge za EU energetske i klimatske ciljeve za 2030, rekao je Šefčović. Predlog EK izaziva veliku pažnju posmatrača, posebno vezano za otvoreno pitanje na koji način „vlada“ Evropske unije namerava da u toj platformi pomiri bezmalo dijametralno oprečna gledanja nekih članica na nivo obaveznosti u sprovođenju energetskih ciljeva koje sebi želi da pripiše Brisel. **European Parliament**

Nezivesna budućnost za evropske potencijale gasa iz škriljaca

LONDON, VARŠAVA, SOFIJA - Poslanici britanskog parlamenta su ubedljivom većinom glasova odbacili prošle nedelje predlog zakona koji je trebalo da suspenduje projekte proizvodnje gasa iz škriljaca kontroverznom metodom hidrauličnog drobljenja. Dva dana kasnije, Škotska je objavila moratorijum na dalje izdavanje licenci za poslove istraživanja i eksploatacije prirodnog gasa iz škriljaca, uprkos odluke „krovne“ britanske zakonodavne institucije.

Škotski parlament je saopštio da će svoju odluku proveriti javnim konsultacijama o posledicama proizvodnje gasa drobljenjem škriljaca po prirodnu sredinu. Procenjuje se da u podnožju Škotske postoji potencijal od oko 80 biliona kubnih metara gasa zarobljenog u škriljnim formacijama. Ilustracije radi, ove rezerve bile bi dovoljne da zadovolje potrebe tržišta Velike Birtanije za prirodnim gasom u periodu od preko 30 godina. Šarolikost koja postoji unutar EU vezano za ovaj način proizvodnje gasa ilustruje izjava bugarskog premijera Bojka Borisova, koji je prošlog petka potvrdio da u toj zemlji neće biti odobrena proizvodnja gasa iz škriljaca, dok se ne pronade ekološki prihvatljivija metoda razbijanja ovih formacija. Udarac evropskim nadama da proizvodnjom gasa iz škriljaca smanje

postojeću zavisnost od uvoza tog energenta, zadao je u petak američki naftni kolos Chevron odlukom da odustane od daljih projekata u ovoj oblasti u Poljskoj. Kompanija je odluku objasnila činjenicom da joj se ovi poslovi ne uklapaju u novu poslovnu strategiju izazvanu posebno padom cena nafte u svetu. **BBC, Euractiv, NYTimes, Novinite**

Syriza će zamrznuti privatizaciju energetske firme

ATINA - Nova vlada Grčke mogla bi da blokira planirane ili već započete poslove privatizacije nekih državnih energetske preduzeća, u suprotnosti s dogovorom postignutim sa stranim kreditorima. Pozivajući se na grčke analitičare, agencija **Interfax** piše je moguće zamrzavanje procesa dodele koncesija za istraživanje ugljikovodonika u Egejskom moru i oko Krita, dok uloga grčke državne kompanije u tim poslovima ne bude zakonom obezbeđena. Bivša vlada je, osim toga, donela zakon o privatizaciji 30% nacionalne elektroprivrede DEI, što bi novi kabinet levice mogao da odbaci. Dalje, u završnoj fazi je i tender za privatizaciju nacionalne elektroenergetske mreže, gde su potencijalni kupci već predali obvezujuće ponude, ali najave iz Vlade ukazuju da će i ta privatizacija biti stavljena na led. Svi ovi procesi privatizacije deo su dogovora prethodnih vlasti sa inostranim kreditorima i obaveza koje Grčka ima u oblasti liberalizacije energetske tržišta, prema odredbama tzv. Trećeg EU energetske paketa. Syriza je takođe objavila da država treba da zadrži kontrolu nad operatorom gasovodne mreže, kompanijom DESFA i snabdevačem gasom državnom kompanijom DEPA, koje je prošla vlada stavila na prodaju. Najzad, Syriza je najavila da će ponovo ispregovarati ulogu Grčke u projektu Trans-jadranskog gasovoda, kako bi maksimizovala benefite za tu zemlju. Takav stav može da blokira čitav projekat, koji čini okosnicu tzv. Južnog gasnog koridora kojim EU želi da smanji zavisnost od ruskog gasa, odnosno prvi put direktno dopremi na evropsko tržište gas iz Kaspiskog regiona, tačnije Azerbejdžana i u perspektivi Turkmenistana.

Italija ukida subvencije za solarnu energiju

RIM - Iz krugova vlade u Rimu najavljeno je da će Italija ukinuti subvencionisanje proizvodnju solarne energije. Teret subvencija na cene električne energije dobijene iz solarnih elektrana u Italiji, naime, narastao je sa početnih 750 miliona evra u 2010., na 3,8 milijarde evra naredne 2011. godine, da bi u 2013. dostigao čak 6,7 milijardi evra. Privučeni atraktivnim otkupnim cenama, investitori u obnovljive izvore energije u Italiji uložili su u proteklih pet godina više od 50 milijardi evra, sagrađivši samo u solarnom sektoru oko 17 GW kapaciteta. Ukupno, Italija sada ima 23,3 GW iz Sunca, pa je lani 7,5% svojih potreba za energijom zadovoljila iz tog obnovljivog izvora. **EMP**

POSLOVI

Evropski energetska sektor sa padom cena nafte izgubio bezmalo 11% vrednosti

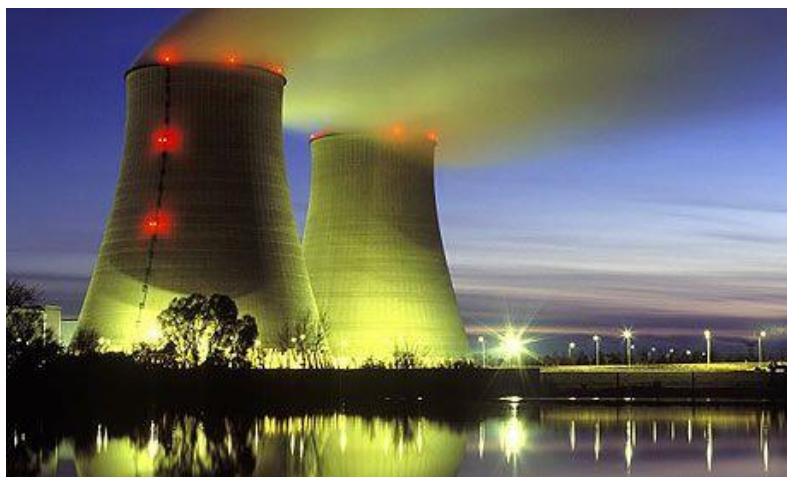
LONDON - Evropski energetska sektor izgubio je 10,77 odsto svoje tržišne vrednosti od 1. juna 2014. (do 27. januara ove godine), pokazuje EMIX Europe indeks specijalizovanog portala i časopisa **Euromoney**. Generalni direktor tog analitičkog sektora Euromoney-a, Sui Čung objašnjava da je evropski energetska sektor „zadobio udarac čekićem u glavu sa padom cena nafte od juna prošle godine na ovamo. On navodi da su kompanije, u prvom redu one koje se bave proizvodnjom nafte i gasa, redom izgubile vrednost na berzi, počev od britanskog Afrena, čija je cena deonice

gotovo zbrisana sa padom od čak 96,45%, preko norveške naftne servisne firme Seadrill (- 67,12%), britanskog naftaša Tullow (-52,39%) --- austrijskog OMV-a (25,09%). Jedini izuzetak je finski Nestle Oil koji je lani bio jedna od retkih kompanija koja je investirala u depresirani sektor prerade nafte, pa sada na toj sjajnoj poslovnoj strategiji ubire profit upravo zbog pada cena svoje ulazne sirovine, nafte. Vrednost akcija te kompanije je od juna prošle godine skopila za bezmalo 60%. **commodities-now.com**

Mađarskoj ne treba proširenje NE Paks

BUDIMPEŠTA - Mađarski elektroenergetski sistem može da zadovoljiti potrebe zemlje za energijom u 2030. i bez

gradnje novog bloka nuklearne elektrane Paks, objavio je mađarski think-tank **Energiaklub**. Oni ističu da će potražnja za strujom biti niža od one koju očekuje vlada, pa zagovaraju tzv. model decentralizovane proizvodnju energije s većim naglasnom na lokalnu proizvodnju i obnovljive izvore. Ovaj nezavisni istraživački centar organizovao je seriju javnih tribina o projektu gradnje novog bloka nuklearke uz procenu da bi taj projekat na tržištu jedva bio profitabilan čak i uz cenu struje od 40-50 evra po MWh.

E.ON prodaje hidroelektranu u Italiji za minimalno milijardu evra

RIM - Nemački E.ON želi da proda svoju najvrednu imovinu u Italiji, hidroelektranu Terni snage 531 MW čija vrednost se procenjuje na minimalno milijardu evra, piše **ANSA** pozivajući se na dobro obaveštene izvore. Kao potencijalni kupac pominje se italijanski konglomerat Erg. U januaru ove godine E.ON je potpisao sporazum sa češkom kompanijom EPH da joj proda celokupan svoj portfelj u Italiji uključujući termoelektrane na gas i na uglj. U decembru, nemački kolos je u sklopu strategije preusmeravanja sa tradicionalnih, na obnovljivi energetski sektor prodao australijskom Macquarie-u sve svoje poslove u Španiji. Velika reorganizacija E.ON-a treba da se finalizuje u 2016. podelom kompanije na dva dela, čime će se njeni poslovi koncentrisati na sektore prenosa i obnovljive izvore energije.

Slovački Eustream nudi projekat snabdevanja Balkana alternativnim gasom

BEČ - Kompanija Eustream očekuje da u naredne dve nedelje potpiše Memorandum o razumevanju (MoR) sa partnerima iz Rumunije i Bugarske o gradnji gasovoda koji treba da smanji zavisnost regiona Balkana od uvoza tog

energenta, prenosi u sredu portal **news-round.com** reči čelnika slovačkog državnog gasovodnog operatera Tomaša Marečka. Gasovod bi bio dužine 570 kilometara i kapaciteta 20 milijardi kubika gasa godišnje i mogao bi da transportuje gas iz Rusije do Balkana, kao i sa zapada Evrope „iz čvorišta u Austriji, ili drugih izvora, poput Kaspijskog ili Mediteranskog“ u region Balkana. Mareček je na konferenciji o gasu u Beču rekao da Eustream nastupa kao glavni promoter ovog projekta, ali da je on teoretski otvoren i za druge partnere. Cena projekta bi, prema projekcijama, iznosila 750 miliona do 1,2 milijarde evra, zavisno od konačne rute gasovoda, koja tek treba da se odredi. Mareček je rekao da je ovaj projekat već razmotrio i sa Gaz de

France-om, a namerava da razgovara i sa OMV-om. (Izvor: **wpcserbia**)

Gasprom će sam graditi morski deo Turskog toka

MOSKVA - Gasprom će morski deo projekta Turski tok graditi samostalno, saopštio je u sredu ruski gasni holding nakon sastanka direktora Gasproma Alekseja Milera i ministra energetike i prirodnih resursa Turske Tanera Jildiza . Na sastanku je dogovorena ruta budućeg gasovoda i razmotrena preliminarna studija izvodljivosti projekta. "Morski

deo projekta Gasprom će realizovati samostalno. Kapacitete za transport gasa na teritoriji Turske gradiće zajedno. Udeli će biti određeni tokom daljih pregovora. Ovlašćena kompanija sa turske strane je Botas. Tokom nedelju dana Gasprom i Botas će pripremiti zajednički plan realizacije osnovnih aktivnosti na projektu", navodi se u saopštenju Gasproma koje prenosi **Tass**. Gasovod će ići 660 kilometara starim koridorom Južnog toka i 250 km novim koridorom u pravcu evropskog dela Turske. Čelnik Gasproma Aleksej Miler

ističe u saopštenju da će kapacitet prve cevi Turskog toka od 15,75 milijardi kubika, koja treba da proradi do decembra 2016. godine, u celini i ekskluzivno biti namenjen za potrošače u Turskoj. *(Izvor: wpcserbia)*

Gasprom odustaje od proširenja gasovoda Severni tok - izvor

MOSKVA - Gasprom je otkazao planove gradnje dve dodatna cevi magistralnog gasovoda Severni tok, zbog „komplikovane“ političke situacije, prenosi **Reuters** u utorak informaciju dobijeno iz izvora unutar ruske državne

kompanije. „Politička situacija je komplikovana. Nije nam odobreno koršćenje punog kapaciteta gasovoda Opal (vodi od Sev.toka do centralne Evrope). Zašto da gradimo dodatne krakove“, navodi anonimni izvor iz Gasproma. Severni tok čine dve cevi sa godišnjim kapacitetom transprta 55 milijardi kubika gasa, dovoljno za pokrivanje 10% godišnjih potreba tržišta EU. Izgradnja dve nove cevi bi udvostručila kapacitet Severnog toka, piše Reuters i dodaje da nije uspeo da dobije zvaničan komentar Gasproma povodom ove informacije. *(Izvor: wpcserbia)*

Obama planira otvaranje atlantske obale SAD naftnim kompanijama

VAŠINGTON - Američka administracija objavila je u utorak plan odobravanja istraživanja i proizvodnje nafte i gasa u podmorju duž atlantske obale te zemlje, dok su nametnuta nova ograničenja u oblasti ekološki delikatnog prostora voda severno od Aljaske. Ukoliko ovaj „politički opterećen“ predlog bude usvojen, omogućiće postavljanje prvih platformi za bušenje nafte duž tesnaca koji ide od južne Virdžinije do Džordžije, piše **Washington post**. List međutim napominje da se prva bušenja ne mogu očekivati barem u narednih deset godina, jer će do izdavanja dozvola morati da se premoste žestoke pravne bitke između potencijalnih investitora i ekoloških organizacija zabrinutih za moguća izlivanja nafte. Naftne kompanije i državne vlasti su dugo nastojale da omoguće otvaranje atlantskog regiona za poslove eksploatacije i proizvodnje nafte i gasa, ali su grupe zaštitnika prirode i niz pravnika kočili te predloge. Obamina administracija je, otvarajući naftnoj privredi istočnu obalu SAD, istovremeno zamrzla pristup delovima voda od severne obale Aljaske, uključujući i prostore koji su ranije bili dostupni za istraživačka bušenja, što su iz naftnih lobističkih krugova republikanaca ocenili kao politički manevar, bez ekonomske logike. U američkom atlantskom regionu do sada nije izdata ni jedna licenca za istraživanje i proizvodnju nafte i gasa. (Izvor: **wpcserbia**)

NAŠ REGION

Sekretarijat Energetske zajednice upozorio Makedoniju

BEČ - Zbog nepoštovanja obavezujućih rokova liberalizacije unutrašnjeg elektroenergetskog tržišta, Sekretarijat evropske Energetske zajednice (EnZ) upozorio je 30. januara vladu u Skoplju da ovim može usporiti svoj proces pridruživanja Evropskoj uniji. U **saopštenju** sekretarijata se, naime, potseća da je Ugovor o osnivanju EnZ odredio 1. januar 2008. kao poslednji rok za otvaranje tržišta

NEWS

30 Jan 2015

Secretariat opens dispute settlement case against Macedonia for postponing market opening

more

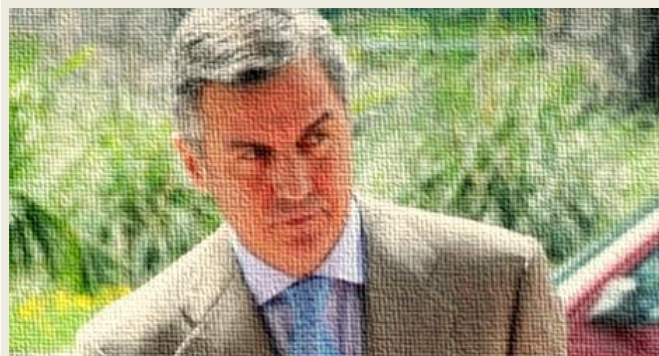
električne energije za sve potrošače izuzev domaćinstava i malih kupaca, a 1. januar 2015. kao datum kada će izbor snabdevača električne energije biti omogućen i ovim kategorijama potrošača. Makedonija je ovaj rok pomerila za 2020. što Sekretarijat ocenjuje ozbiljnim narušavanjem obaveza preuzetih Ugovorom o EnZ.

Mađarska formira još jedno državno regulatorno telo u energetici

BUDIMPEŠTA - Mađarska vlada donela je odluku o osnivanju nezavisnog tela za prikupljanje i analizu podataka u energetskom sektoru, pod imenom KAF. Njegov glavni zadatak biće ne samo prikupljanje i obrada podataka o radu distributera gasa, električne i toplotne energije, nego i podataka koji su njima važni za razvoj poslovanja. Stoga se očekuje da će KAF pomoći obezbeđenju boljeg snabdevanja zemlje energijom, povećati efikasnost u sektoru i pružiti odgovore na probleme s kojima se energetski sektor suočava. Istovremeno, novo telo će učiniti transparentnim i jednostavnijim prakse distributera prilikom merenja potrošnje energije i obračuna u naplati. KAF će biti osnovan do kraja februara, a njegov rad će nadgledati državna energetska regulatorna kancelarija (MEKH, javlja mađarski dnevnik 'Budapest Business Journal').

Crna Gora raskida saradnju sa A2A ako do 1. aprila ne podrži razvojni program EPCG - Premijer

PODGORICA - Vlada Crne Gore neće produžiti saradnju sa italijanskom kompanijom A2A posle 31. marta ako taj suvlasnik i upravljač Elektroprivrede Crne Gore (EPCG) ne podrži razvojni program EPCG, saopštio je prošle nedelje

PORUKE

Đukanović: Vlada neće više sa A2A ako ne podrži razvojni program EPCG

crnogorski premijer Milo Đukanović. On je kazao za Radio Crne Gore da će sačekati da se kompanija A2A u predviđenom roku, do kraja marta, izjasni o tome da li je spremna da uđe u realizaciju drugog bloka Termoelektrane (TE) Pljevlja, prenosi MINA-business. "U svim dosadašnjim razgovorima veoma eksplicitno smo im kazali da je to uslov naše dalje saradnje. Naš ugovor ističe 31. marta i želimo da A2A nastavi da participira u upravljanju EPCG i ostane partner države u tom poslu", rekao je Đukanović. "Ukoliko A2A iz bilo kog razloga ne želi da podrži takav razvojni program EPCG, onda svakako nećemo produžiti saradnju i od 1. aprila ćemo se organizovati da sopstvenim kapacitetima

krenemo u realizaciju ovog projekta", precizirao je Đukanović. On je podsetio da TE na izmaku svojih resursa i da bi posle posle 1. januara 2018 mogla da radi još najduže tri godine.

Drugi blok TE Pljevlja nije pod znakom pitanja - Ministar

PODGORICA - Vlada Crne Gore neće odustati od gradnje drugog bloka Termoelektrane Pljevlja, jer bi u suprotnom Elektroprivreda (EPCG) bila izložena ogromnim troškovima, kazao je ministar ekonomije Vladimir Kavarić. On je

istakao da je Vlada spremna za trećeg partnera, što - kako je dodao - zagovara i italijanska kompanija A2A. Iako ne isključuje mogućnost da država od 1. aprila preuzme upravljanje Elektroprivredom, Kavarić očekuje dogovor sa Italijanima.

Polemike na hrvatskoj političkoj sceni oko posledica naftne eksploatacije Jadrana

ZAGREB - Najavljeno istraživanje nafte i gasa na hrvatskoj strani Jadrana izazvalo je političke sukobe i medijska prepucavanja oko koristi moguće eksploatacije tih resursa - hoće li to uništiti turizam i okolinu, kako upozoravaju ekološka udruženja, ili će hrvatskoj državi obezbediti značajne profite, kako obećava Vlada, piše u ponedjeljak **Poslovni dnevnik**. Zagrebački poslovni list piše da je katastrofa sa izlivanjem desetina miliona barela nafte iz izvora britanske kompanije BP, 2010. godine u Meksičkom zalivu, bila povod Evropskoj uniji da sredinom 2013. usvoji Direktivu o sigurnosti naftnih i gasnih poslova na moru. Direktiva koncesionaru nameće potrebu donošenja korporativnog plana o sprečavanju velikih nesreća, unutrašnjeg plan za dojava u slučaju nesreća, izveštaja o

aktivnostima na bušotinama, sistem upravljanja sigurnošću i zaštitom okoline i sl. U slučaju slične katastrofe u hrvatskom podmorju teško je i zamisliti što bi ostalo od Jadrana, konstatuje Poslovni. Hrvatska godišnje od turizma zaradi zvanično oko 7,4 milijarde evra, a još najmanje 20 posto novca završi u sivoj zoni. Zagovornici bušenja Jadrana ističu međutim da je uz sve moderne sigurnosne sisteme verovatnoća da se dogodi katastrofa na nekoj budućoj naftnoj platformi u Jadranu ravna nuli. Predsednica Uprave hrvatske Agencije za ugljikovodike Barbara Dorić ukazuje da Italijani imaju 38 naftnih polja i nešto više od 100 gasnih. Država je sredinom januara usvojila Stratešku studiju uticaja na okolinu poslova istraživanja i eksploatacije ugljikovodika na Jadranu koja preporučuje da se istražne radnje istovremeno ne sprovode na više od tri istražna prostora. Osim toga, smanjuje mogućnost istraživanja oko glavnih turističkih, ribolovnih i ekoloških zona i sl. Zbog zaštite turizma, platforme se neće videti s plaža, naselja i turističkih zona ... **Izvor: wpcserbia.rs**